

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس: برنامه‌ریزی درسی

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: آموزش پزشکی

عنوان درس: برنامه ریزی درسی

کد درس:

نوع و تعداد واحد^۱: ۱/۵ واحد نظری و عملی

نام مسؤؤل درس: دکتر محبوبه مافی نژاد

مدرس/ مدرسان: دکتر محبوبه مافی نژاد، ریحانه گلباف، رضا زائری

پیش‌نیاز/ هم‌زمان: -

رشته و مقطع تحصیلی: آموزش پزشکی دکترای تخصصی

اطلاعات مسؤؤل درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: آموزش پزشکی

محل کار: گروه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

تلفن تماس: ۸۸۹۵۵۷۱۲

نشانی پست الکترونیک: m-mafinejad@tums.ac.ir

^۱ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسوول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

اساس برنامه‌ریزی آموزشی اصولاً بر محور یادگیری و عوامل و عناصر آن متمرکز است و سؤال اصلی که در برابر یک برنامه‌ریز آموزشی قرار دارد این است که چگونه فرایند یادگیری سریع‌تر، عمیق‌تر، پایدارتر و کم‌هزینه‌تر انجام شود. برنامه‌ریزی آموزشی، رشته و دانشی کاملاً تخصصی است و آشنایی با مفاهیم پایه، اصول و کاربرد آن در گروه‌های مختلف برای دست‌اندرکاران آموزش پزشکی یک ضرورت محسوب می‌شود. این درس که در قالب ۱/۵ واحد نظری-عملی (۳۴ ساعت) برنامه‌ریزی شده است، به مفاهیم و اصول کلی در برنامه‌ریزی درسی در حوزه علوم پزشکی می‌پردازد. این دوره با بیان مقدماتی در مورد مفاهیم و اصول کلی برنامه‌ریزی درسی و ذکر تفاوت آن با سایر مفاهیم مرتبط شروع می‌شود. سپس کلیاتی در مورد نظریه‌ها، رویکردها و مدل‌های برنامه‌ریزی درسی ارائه شده و در ادامه مفهوم برنامه‌ریزی درسی با محوریت آموزش علوم پزشکی مورد تأکید قرار گرفته و ابتدا به انواع مدل‌های متداول برنامه-آموزشی در حوزه آموزش علوم پزشکی اشاره شده و با ذکر گام‌های طراحی یک برنامه آموزشی به شکل عملیاتی، نحوه‌ی پیاده‌سازی جزئیات هر یک از مدل‌های ارائه شده به طور دقیق در هر گام بیان می‌شود. در پایان دوره از دانشجویان انتظار می‌رود که با این اصول آشنا شده و دانش و مهارت کافی برای استفاده از آن‌ها را به دست آورند.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

دانشجو بتواند ضمن آشنایی با اصول، مفاهیم برنامه‌ریزی درسی، یک برنامه آموزشی را طبق گام‌های برنامه‌ریزی درسی در علوم پزشکی انجام دهد.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

- پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:
۱. مبانی طراحی برنامه درسی را توضیح دهد.
  ۲. رویکردهای برنامه‌ریزی آموزشی را شرح داده و بتواند کارکردهای آن را در برنامه آموزشی شناسایی کند.
  ۳. مدل‌های برنامه‌ریزی درسی را با نگاه ویژه به مزایا و محدودیت‌های آن تحلیل کند.
  ۴. مدل‌های برنامه‌ریزی درسی در آموزش پزشکی (۶ مرحله کرن و ۱۰ سوال هاردن) را نقد و تحلیل نماید.
  ۵. گام‌ها و مراحل برنامه‌ریزی آموزشی را با نگاه ویژه به مدل‌های آن شرح داده و بتواند در عمل بکار گیرد:

- نیازسنجی
- تعیین اهداف و توانمندی
- تعیین راهبردهای آموزشی
- اجرای برنامه آموزشی
- ارزشیابی برنامه آموزشی

رویکرد آموزشی!:

■ ترکیبی^۲

□ حضوری

□ مجازی^۲

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) یادگیری مبتنی بر بازی، بحث در گروه کوچک

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی
- کلاس وارونه

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

لطفاً نام ببرید .....

تقویم درس:

-
1. Educational Approach
  2. Virtual Approach
  3. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجوی	نام مدرس / مدرسان
۱	معرفی دوره، بحث پیرامون مطالب دوره، مرور دانسته های قبلی کارکردهای رویکردهای برنامه‌ریزی آموزشی (۱)	پرسش و پاسخ سخنرانی تعاملی	.....	دکتر محبوبه مافی نژاد
۲	کارکردهای رویکردهای برنامه‌ریزی آموزشی	یادگیری مبتنی بر بازی	مطالعه مقاله رویکردهای برنامه درسی هاردن، تکلیف: "سناریو رویکردهای برنامه درسی"	دکتر محبوبه مافی نژاد
۳	کارکردهای مکاتب فلسفی در برنامه ریزی آموزشی	سخنرانی تعاملی	مشارکت در بحث کلاسی	ریحانه گلباف
۴	کلیات مدل های برنامه ریزی آموزشی (تایلر، تابا و بابت... در آموزش عالی	مطالعه فردی	مطالعه مقالات مدل های برنامه ریزی درسی در آموزش عالی	دکتر محبوبه مافی نژاد
۶	مروری کلی بر مدل‌های برنامه‌ریزی آموزشی در علوم پزشکی: ۱۰ سوال هاردن (۱)	آموزش مجازی	مطالعه مولتی مدیا، مطالعه مقاله هاردن	-
۷	مروری کلی بر مدل‌های برنامه‌ریزی آموزشی در علوم پزشکی: ۱۰ سوال هاردن (۲)	کلاس وارونه، تمرین و بازاندیشی	تمرین عملی	دکتر محبوبه مافی نژاد
۸	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: کلیات نیازسنجی و تکنیک های نیازسنجی	کلاس وارونه، آموزش مبتنی بر بازی وارسازی	مطالعه مولتی مدیا و منابع	دکتر محبوبه مافی نژاد
۹	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: انواع نیاز در برنامه درسی	سخنرانی تعاملی، آموزش مبتنی بازی	مطالعه مولتی مدیا، نمونه سناریو	دکتر محبوبه مافی نژاد
۱۰	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: تدوین طرح نیازسنجی	سخنرانی تعاملی، تمرین و بازاندیشی	انجام پروژه	دکتر محبوبه مافی نژاد
۱۱	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: برنامه آموزشی مبتنی بر توانمندی (۱)	یادگیری با کمک همتا	مشارکت در بحث	فراگیر
۱۲	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: برنامه آموزشی مبتنی بر توانمندی (۲)	بحث گروهی و ارائه	مطالعه امی گاید آموزش مبتنی بر توانمندی	دکتر محبوبه مافی نژاد
۱۳	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: فعالیت های حرفه ای قابل اعتماد	بحث و سخنرانی	مشارکت در کارگروهی	رضا زائری
۱۴	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: روش‌ها و راهبردهای آموزشی	یادگیری با کمک همتا	مطالعه فصل راهبردهای آموزشی کرن	فراگیر
۱۵	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: تدوین طرح اجرا برنامه آموزشی	سخنرانی تعاملی، آموزش مبتنی بر تمرین	مطالعه فصل طرح اجرا کرن، مشارکت در کار عملی	دکتر محبوبه مافی نژاد
۱۶	گام ها و مراحل برنامه ریزی آموزشی: ارزشیابی و فیدبک در برنامه آموزشی	یادگیری با کمک همتا	مطالعه فصل طرح ارزشیابی کرن	فراگیر
۱۷	آزمون پایان ترم	-	شرکت در آزمون	-

وظایف و انتظارات از دانشجو:

- حضور منظم و به موقع در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس^۱، پاسخگویی به تکالیف و پرسش‌های مطرح شده، همکاری با سایر همکلاسی‌ها در انجام کارهای گروهی

روش ارزیابی دانشجو:

- ارزیابی تکوینی (Formative): ارزیابی و بازخورد دادن در طول دوره به ازای هر مرحله از فرآیند آموزش که در فرم ارزشیابی دانشجو درج می‌گردد و شامل حضور فیزیکی، وقت شناسی و نظم در ارائه تکالیف، مشارکت فعال در کارهای گروهی و انجام تکالیف محوله
- ارزیابی تراکمی (Summative):
  - حضور در کلاس و مشارکت در بحث کلاسی: ۲ نمره
  - تدوین و انجام یک طرح نیازسنجی برای یک برنامه آموزشی: ۳ نمره
  - تحلیل تفاوت‌ها و شباهت‌های برنامه ریزی آموزشی مبتنی بر الگوی کرن و هاردن و سناریو رویکردها: ۱ نمره
  - ارائه سمینار: ۳ نمره
  - آزمون کتبی پایان دوره: ۱۱ نمره
- تکالیف:
  - تحلیل سناریو رویکردهای برنامه ریزی
  - تدوین و انجام طرح نیازسنجی برای یک برنامه آموزشی (تکلیف فردی)
  - بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌های برنامه‌ریزی درسی مبتنی بر الگوی کرن و هاردن (تکلیف فردی)

روش ارزشیابی دوره:

از طریق ارزشیابی انتهای دوره در قالب پرسشنامه بررسی نظرات دانشجویان در مورد کیفیت دوره از طریق سامانه سپیاد انجام می‌شود.

منابع:

الف) کتب

- Kern, David E. "A six-step approach to curriculum development." Curriculum development for medical education 3 (2016): 5-9.
- Dent, John, Ronald M. Harden, and Dan Hunt. *A Practical Guide for Medical Teachers, E-Book*. Elsevier health sciences, 2021.
- Swan wick, Tim. "Understanding medical education." *Understanding Medical Education: Evidence, Theory, and Practice* (2018): 1-6.
- Dornan T, Mann K, Scherpbier A, Spencer J. Medical education: Theory and Practice. London, Elsevier press, first edition (2011). Chapter 6.
- Glatthorn A, Boschee F, Whitehead B. Curriculum Leadership: Strategies for development and implementation. SAGE Publications. Third edition (2011). Chapter 1.

۱. این وظایف مصادیقی از وظایف عمومی هستند و می‌توانند در همه انواع دوره‌های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

Cantillon, Peter, Diana F. Wood, and Sarah Yardley, eds. ABC of Learning and Teaching in Medicine. John Wiley & Sons, 2017. Chapter 2.

(ب) مقالات

Harden RM. Ten questions to ask when planning a course or curriculum. Medical Education (1986); 20(4):356–365.

- سایر مقالات پیوست در فایل های ارسالی در طول ترم در سامانه نوید